

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDEVARVET

Nr 44 · 29 Oktober

Nr 44 · 5 årg. 1927

Tidevarvet N:r 44

Medan steriliseringsfrågan här i Sverige knappast kan sägas hava avancerat alls står den i Finland inför sin lösning. En av Finlands mest framstående sociala krafter, friherre A. von Bonsdorff har gjort ett uttalande i frågan för Tidevarvet.

Veckans ledare, Hjälperksa m h e t, anknyter till den sociala studiekurs, som socialdemokratiska kvinnoförbundet nyligen anordnat i Stockholm.

Sonja Kowalewsky, hennes liv och gärning skildras av Greta Håkansson efter Klara Hofers bok: Sonja Kowalewsky. Die Geschichte einer geistiger Frau.

Dikter hämtade ur Anders Österlings i veckan utkomna diktsamling, Jordens heder. Bonniers förlag.

Artiklar, notiser och meddelanden i redaktionella angelägenheter torde sändas under redaktionens adress och icke under någon redaktionsmedlems.

Steriliseringsfrågan inför sin lösning i Finland.

En intervju för Tidevarvet med friherre Adolf von Bonsdorff, en av barnskyddets ledande krafter i Finland.

Av Märta Schulz-Cajander.

Nedanstående redogörelse innesluter i sina kortfattade fakta och data en mycket märklig saga. Det är sagan om en viktig social fråga, som löses utan tidsutdräkt, utan många och långa utredningar och kommittéer. Den blir ännu märkligare, om man ser den mot bakgrunden av samma frågas utveckling här i Sverige. — 1922 blev problemet om en steriliseringslag aktuell hos oss genom riksdagens hemställan till regeringen om utredning, 1924 ingick medicinalstyrelsen med en liknande hemställan, ännu har intet hörts av. — Det finns ingen Bonsdorff i Sverige.

Redan 1907 hade en av Amerikas Förenade stater antagit en sterilisationslag — första gången sterilisationsfrågan blev aktuell i Finland var vid den internordiska abnormkongressen i Helsingfors 1912 — förklarar byråchefen vid socialministeriet, friherre Adolf von Bonsdorff. Det är hans energi och outtröttliga intresse soom främst bidragit till, att sterilisationsfrågan i Finland inom en nära framtid tyckes stå inför sin lösning.

På den nämnda abnormkongressen utgjorde sterilisationsfrågan ett av huvudspörsmålen. Att frågan det oaktat länge förblev vilande i Finland, berodde på att den, liksom andra sociala reformplaner, undansköts av den politiska situationens tryck.

Först 1925 upptogs frågan på nytt vid ett möte, sammankallat för andesvagheters ordnande i Finland, och närmast med anledning av en skrift, som författats av friherre von Bonsdorff, och som låg till grund för mötesförhand-

lingarna. Denna skrift, behandlar ingående andesvaghården, dess korta historik, dess nuvarande art i vårt land, ävensom riktlinjer för framtida arbete. Den innehåller bl. a. även ett förslag, att åtgärder skulle vidtagas för att förmå statsrådet att uppdra åt en av psykiatiker och jurister sammansatt kommitté "att till prövning upptaga spörsmålet om sterilisering av andesvaga och att eventuellt utarbeta förslag till lag i stöd av vilken sterilisering av dylika personer finge verkställas."

Detta förslag omfattades med intresse av det talrikt besökta mötets majoritet.

Med anledning av detta mötesbeslut vände sig socialministeriet till medicinalstyrelsen som i Finland lyder under inrikesministeriet med förfrågan om dess åsikt beträffande sterilisation och dess möjliga stadgande genom lag. Därvid understödde medicinalstyrelsen i huvudsak den å mötet fattade resolutionen.

I april 1926 föredrog friherre von Bonsdorff frågan inför statsrådet, som enhälligt omfattade förslaget. Redan i maj 1926 tillsatte regeringen en fyramannakommitté, bestående av en psykiatiker, en ärftlighetsforskare, en medlem av högsta domstolen och en kirurg, vilka fingo i uppdrag att undersöka, eventuellt utarbeta ett lagförslag, som berättigade samhället, att sterilisera andesvaga (sinnesslöa) ooch delvis även sinnessjuka. Kommittén håller för närvarande på att utarbeta ett betänkande,

som väntas bliva inlämnat till regeringen i början av instundande år.

Av allt att döma — meddelar friherre v. B., kommer betänkandet att gå ut på, att sterilisation av andesvaga bliv e tillåten, och till och med påbjuden, under förutsättning, att vederbörande förmyndare gäves sitt tillstånd därtill.

Förmyndare för unga andesvaga, som tagits i vård av samhället, äro i de flesta fall i Finland kommunala myndigheter, närmast fattigvårdsnämnden, varför det ej torde behöva befaras, att de motsätta sig sterilisation. Det finnes sålunda hopp om, att lagen om sterilisation av andesvaga kommer att träda i kraft i Finland inom en nära framtid.

Sexuellt abnorma personer, vilka på grund av sin abnormitet göra sig skyldiga till svåra brott, äro ju ofta även i andra avseenden psykiskt abnorma, och med sina starka etiska och moraliska defekter så farliga för samhället, att för dem ej sterilisation eller ens kastrering är tillfyllest — anser friherre v. B. De böra — enligt honom — hållas under sträng övervakning i arbetshem — eller anstalter, så länge de äro farliga för samhället. Friherre von Bonsdorff verkar så intresserad av även denna frågas snara lösning på lagstiftningväg, att det finns skäl att antaga, att han redan umgås med planer därför.

Bilden därbakom.

Vi gå rundvandring i ett magnifikt hem med en utsökt samling konstskatter och stanna framför en praktfull duk av en av de odödliga gamla mästarna. Det är en knubbig leende kerub med underbara blå skuggningar. Men bakgrunden kontrasterar besynnerligt starkt mot barnbilden med hjärta färger och skarpa linjer.

— Den här duken har sin särskilda historia, berättar värden. När konservatorn började rengöra den, så befanns det, att keruben var målad utanpå en fullständigt ny tavla, tydligen av samme mästare. Här ser ni madonnan och härnere i hörnet skymtar Jesusbarnet i stallet. Apostlarna syns också mycket tydligt härborta. Konservatorn ville givetvis fortsätta och tvätta bort hela keruben, men jag tyckte så mycket om de blå dagarna, så jag förbjöd honom att fortsätta. Jag tror för övrigt inte, att jag har någon tavla, som jag inte fått tvätta bort centimetertjock smörja ifrån, för att få fram den ursprungliga bilden. —

Är det inte precis likadant med människor som med tavlor? De bli också påsmetade och uppiffade allt eftersom åren gå. Man lägger till ett litet drag här, rättar litet på karaktären där och så småningom har man fått fram en aldeles ny bild. En Judas Iskariot kan på det viset mycket bra bli en kerub, liksom det går nog så lätt att på andra tavlor måla en helgongloria utanpå allt det tjocka.

Men det är säkert ett mycket otacksamt värv att vara tvättare. Människor tycker inte om, när man skändar deras gudar eller försöka lyfta upp de onda andarna de förpassat till inferno. Det skall vara ordning i allt. Gustav Adolf skall vara ädel och den blodiga Maria blodig. Kleopatra skall vara ett "stycke" och Bellman en suput. Vitt eller svart skall det vara.

Det ser ut som om i all synnerhet Bellman skall vara en suput. Han hör mest ihop med krogar och fyllbultar, med ölstänkor och brännvin. Han har blivit dryckessångaren framför alla andra, brännvinets skald som reciteras och anropas i alla glada lag. Han har gått till eftervärlden genom samma bild som de dekadanstypers ur Stockholmslivet han så mäterligt målat och alla de darskaper, som Fredman, Mowitz och Mollberg göra, får Bellmans minne sota för. Eftersom han har lagt dem i rännstenen, så har han naturligtvis legat där själv också.

Einar Ljungberg har nyligen försökt tvätta Bellman ren en smula i en liten skrift, som han kallar Carl Michael Bellman som nykterhetspredikant och skönhetsapostel och som verkligen är värd att läsas. Det är logiska felslut, säger Ljungberg, att förväxla Bellman med diktarnas porträttgalleri. Bellman var ett barn av sin tid med dess glädje- och sorgelämn. Men det är ett grymt vantolkande av hans liv och diktargärning att låta honom gå till eftervärlden endast som Bacci hängivne dyrkare. Läser man uppmärksamt Fredmans epistlar och Fredmans sånger, så skall man finna, att skalden i många av dem ironiserat och förlöjligt sina hjältars ömkliga tillstånd, i stället för att förhärjala rusets inflytande. Han har tecknat dem i situationer, som sannerligen bör tjäna dem själva till straff och androm till varnagel. I själva verket vilar det en oändlig tragik över dessa människospillror, en tragik, som fått sitt mest skrämmande uttryck i Fredmans monolog i rännstenen: "Ack, du min moder, säj vem dig sände."

Så sjunger ändock inte Bacci sanne slav!

Det är visserligen sant, att hade inte Bellman varit den ursprungliga, den äkta och sanna livsglädjens sångare, hade han druckit livsglädje på krogen och fått sin inspiration i ruset, då hade säkert hans toner tystnat för längesedan. Att de leva genom tiderna är det bästa försvaret för hans minne. Men vi ha ändock ingen rätt att måla och kludda på hans bild som det bäst passar oss.

Rita.

Sonja Kowalewsky.

KLARA HOFER: Sonja Kowalewsky. Die Geschichte einer geistiger Frau.

Man kan diskutera berättigandet av sådana romaner, som bygga på historisk verklighet, vare sig det gäller att skildra en historisk miljö, där huvudpersonerna äro uppdikta, eller det är fråga om ett inträngande i och ett konstruerande av historiska personers själsliv. I Tyskland, där visserligen litteraturen för närvarande uppvisar alla riktningar kan man emellertid konstatera, att den historiska romanen blivit mycket modern. — Detta är förresten inte bara en tysk företeelse — såsom alltid i den moderna romanen är även här det psykologiska det väsentliga. Men det är som om en trötthet visat sig i att dikta nya personer, i stället gäller det i enlighet med tidens psykoanalytiska intressen att undersöka och förklara människor, som levat, men även att förstå och skildra den miljö de levat i. Det är heller inga

struntromaner som skrives. Man söker författarna bland Tysklands främsta: Max Brod, Kolbenberger, vars jättelika Paracelsusroman väckt ett utomordentligt uppseende även om den är föga känd här i Sverige, och många andra. Varje år lämnar nya bidrag. Också en sådan verklig romanförfattare som Wassermann har tröttnat på att konstruera fantastiska människor trots att det historiska material, han arbetar med, inte förmår hejda hans fantasi.

Till denna riktning av författare hör även Klara Hofer. Hon har förut skrivit psykologiska romaner över så olika personer som Luther och Gothe, Hebbel och Caspar Hauser. Hennes roman över Sonja Kowalewsky kom ut förra året och har i Tyskland väckt ett berättigt uppseende.

Det är inte utan att nutidens ungdom glömt bort S. K., som för 80-talets kvinnor stod såsom symbolen för den emanciperade kvinnan. S. K. var beviset för, att kvin-

nan kunde tävla med mannen på det vetenskapliga området och där nå samma höga höjder som han. Man berusade sig av tanken att kvinnan på varje område som öppnades för henne skulle kunna taga upp en ädel tävlan med mannen och nå lika goda resultat. Man betraktade S. K. helt ur kvinnosakssynpunkt.

— För vår tids kvinnliga ungdom ter det sig om 80- och 90-talens sköna framtidsdrömmar förvandlats till en grå verklighet. Den kan inte inse att någon gyllene ålder inträtt trots alla positioner, som vunnits. Jag tror, att den kvinnliga ungdomen vägrar att överhuvud taget befatta sig med ett studium av de ledande kvinnorna från 80-talet emedan den har fått för sig, att de voro några ensidiga varelser med ideal, som hastigt förtorkat. Kvinnosak är ett ord, som har dålig klang nuförtiden, och de kvinnor, som började kampen, måste vara tråkiga. Emellertid är det på tiden att den får upp ögonen för sådana

misstag. — Från denna synpunkt är, skulle jag vilja säga, Klara Hofers bok fullt modern och ägnad att väcka vår tids intresse, i det att den inte behandlar S. K. ur 80-talssynpunkt. Där finns ingenting av tendens eller kvinnoemancipation. Det är Kowalewskys egna spännande levnadsöden och skiftande känsloliv, som har betydelse för författarinnan. En rask och livfull skildring, som aldrig sjunker ner i oväsentliga detaljer men alltid är given med den största kärlek och förståelse för S. K. För min del är jag ej så förtjust i de första kapitlen, som behandla Sonjas barndom. Detta beror kanske därpå att det varit svårt för förf. att här konkurrera med Sonjas egen självbiografi, som behandlar hennes barndom på ett ryskt storgods och är en glänsande skildring av ryskt folk- och naturliv och som numera anses klassisk. Det är också denna som för dessa kapitel varit förf:s bästa källa. Men man kan ej neka (Forts. å sid. 4.)

Äro Edra inkomster för stora?

varom inte, nedbringa Edra livsmedelskostnader genom inköp i våra butiker

KONSUMENTFÖRENINGEN STOCKHOLM

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1, 2 tr., Stockholm.

REDAKTÖR:

Elin Wägner.

Mottagningstid kl. 10—11.

Telefon Norr 48 42.

EXPEDITION:

Telefon Norr 282 43.

Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:50,
kvartal kr. 2:—. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

I text 20 öre
per millimeter.

Textsida eller särskilt begärd
plats 25 öre

Linköln Bloms Boktryckeri
STOCKHOLM 1927.

Tidevarvets Rådfrågningsbyrå
för föräldrar

Regeringsgatan 31, 3 tr., Stockholm.
Öppen dagligen kl. 12—17. Läkare träffas
måndagar kl. 12—13, torsdagar kl. 18—19.
Tel. Norr 8043. Besvarar även frågor per
brev.

Dr. Ada Nilsson, Byråns föreståndare.

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Malmtorgsgatan 3, Stockholm.
Telefon 288, 289.

Familjerätt. Hyresärenden. Te-
stamenten. Bouppteckningar. För-
frågningar från landsorten besva-
ras omgående.

EVA ANDÉNS Advokatbyrå

Inneh. Eva Andén. Ledamot av Sveriges
Advokatsamfund.
Herkulesgatan 14. Tel. 7575—7576.
f. d. L:a Vattugatan.
STOCKHOLM.

SPECIALITET: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten,
förvaltningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

TANDLÄKARE

ELSA ARRHENIUS

Kungstensgatan 9, invid Birger Jarlsgatan.
Tel. Norr 20500. T. Bostaden: Norr 19315.

Stockholms Tandläkareförening

Tandläkare

Ester Asarnej

Engelbrektsgatan 15—17.
Mottagn. efter överenskommelse
pr tel. N. 16404.

Doktor Inez Laurell

Sibyllegatan 9, Sthlm. Tel. 741 71.
Homeopatisk behandling.
Tid för mottagningen beställs per
telefon, helst 9,30—10 fm.

Medicinsk och Elektrisk
Hår- och Ansiktsbehandling

Bortt. av vårtor, bruna fläckar, lik-
tornar med violetta strålar. Gen. hår-
växt bortt. med elektrolytbehandling.
Manicure, Pedicure f. damer o. herrar

Hilda Jonson

Götgatan 18. Tel. S. 332 99. Stockholm

Josefina Hultins

Förlossningshem, Humlegårdsg. 12, Stock-
holm. Tel. 74833. För kortare eller ev.
längre tid finnes inackordering.

Kvartslampa 1:50

Diaterni 2:—, Ultravioletta strålar.
Mångårig praktik. Läk. rek.
Elektriska Central Institutet,
Stureplan 13, 4 tr. Hiss A. Gustafsson.
Tel. Norr 197 92.

Stärkande

och apptitgivande är **IDOZAN**.
Erkänt bästa järnmedicinen.
Förordas av läkare. Fås på alla apotek.
IDOZAN A **IDOZAN B**
svagt avförande. ej avförande.
Kina-**IDOZAN**
särskilt stärkande.

HOSTOL

OÖVERTRÄFFAD BRÖSTKARAMELL
H.M. DROTTNINGENS HÖVLEVERANTÖR
Sockerbageri-Aktiab. *Emil* Sthlm.

Finnes i alla välsort. affärer i hela landet.

Gymnastikdräkter

av trikkå till alla åldrar, av tyg på beställ-
ning. Stort lager av N. F. K. Livstycket
för barn och vuxna.

Promenadskodon bredare o. smalare med
och utan klack, finnes o. kan beställas i
**Anna Ahlströms Manufaktur och
Kortvaruaffär,**
Götgatan 95. Tel. Sö. 31 184.

Så ledigt skall tårna ligga i skon.

D A M E R!

Vid beställning av klädningar och blusar
vänd Eder förtroendefullt till

MODE-ATELJÉN

Sigrid Andersson

(Inneh. K. Fredriksson)

Västerlånggatan 68, 4 tr.

STOCKHOLM

Telefon: N. 68 10.

Carl E. Lindgren

Birger Jarlsgatan 5

Pålskappor

Påls garnityr

Beställningar och
modernisering av pålsverk.

Berliner Bock Dricka

Damernas Favoritdryck.

Måltidsdryck.

RÅSUNDA BRYGGERI A.-B.

Tel. Hagalund 10. Postadr. Råsunda

Vid köp av villa

i Äppelviken, Smedslätten och Äl-
sten vänd Eder med förtroende till
Byggmästarnas Villabyrå
Höglandstorgets hållplats.
Tel. Älsten 555.

Smakfulla kransar, alla priser

La fleuriste

6 Malmtorgsgatan.

Allm. N. 6296, Riks 2550.

Ottomaner, 2 bädd., mont. 138:—

Schälslonger 26:—, Liggfåtöljer 60:—, Du-
chatel 35:—, Madrasser 8:—, Flock, Kroll-
splint 65:—, Tagel 4:50. Tråull 30 öre kg.
Begär realisationslista.

DANIELSSONS VERKSTÄDER.

Metaregatan 6, (slutet av Södermannagat.)
Stockholm. (Etabl. 1895.) Tel. Söder 766.
Köp direkt av fackmän!

Olga Elmdahl

Modemagasin

Kungsgatan 53. Tel. 108 51

STOCKHOLM.

Tufvessons Blomsterhandel

GÖTGATAN 16

STOCKHOLM.

Förstklassiga blomsterarbeten.

Telefoner Söder 336 69, 34 89.

Clara Smitts Massageolja

(Äkta Säter-Oljan å 3:—)

Är ett livselixir för blod och nerver.
Bör finnas i varje hem, hos varje sjuk-
ling. Indränkes genom huden jämte fro-
tering och varma dukar. Tillhandahålles
i Kliniken, Mästersamuelsgatan 34, 1 tr.
Tel. Norr 125 38.

Även till landsorten pr postförskott.
En provbeh. gratis, där så önskas, vid
inköp.

CLARA SMITT-DRYSELUS.

BADLÄKARE.

Legitimerad av Kungl. Medicinalstyrelsen.

Hjälpverksamhet.

»En känd merkantilt verksam
kvinna ifrågasatte i senaste numret
av de borgerliga kvinnornas liv-
och husorgan Idun, om ej en kvin-
nornas skola för samhällelig upp-
fostran skulle kunna komma till
stånd. Det kan räknas de socialde-
mokratiska kvinnorna till berö 1,
att de långt före detta insett nöd-
vändigheten och betydelsen av en
sådan utbildning» — så börjar Soc-
Dem. med stolthet skildringen av
det socialdemokratiska kvinnoför-
bundets studiekurs i Stockholm,
som började den 17 oktober.

Långt ifrån att vilja göra anspråk
på den tivelaktiga äran av att va-
ra de borgerliga kvinnornas »liv-
och husorgan», anser Tidevarvet
sig dock i solidaritetens namn böra
erinra om, att Idun inte är någon
»kvinnotidning» i egentlig mening,
den är skapad av män för d. s. k.
»kvinnorna», för den kvinnotyp,
som män gilla, älska, och förakta
— den ofarliga, föga begåvade, av
mat, kläder och män intresserade
kvinnotypen. Och för dem, som
framkasta tanken på en kvinnornas
skola för samhällelig uppfostran, el-
ler som anse, att en veckas studie-
kurs tillgodoser ett sådant behov,
tillåta vi oss fästa uppmärksamhe-
ten på, att en kvinnlig medborgar-
skola redan finns i Sverige och ver-
kar sedan våren 1925, icke för bor-
gerliga eller socialdemokratiska
kvinnor utan — för kvinnor.

Beträffande den socialdemokra-
tiska kvinnokursen bjöd denna på
ett rikhaltigt program. Yrkesin-
spektrisen fröken Kerstin Hessel-
gren talade om Arbetsmötet i Ge-
neve 1927 och hemarbetslagstift-
ningsfrågan. För övrigt märktes en-
dast socialdemokratiska talare. Fru
Agda Östlund, fröken Anna Lind-
hagen och fru Ruth Gustafsson vo-
ro partiets kvinnliga talare, vidare
ett flertal av dess ledande män.
Herr Gustav Möllers föredrag om
partiets politiska program, fastslog
att socialisering icke är ett själv-
ändamål, endast ett medel för att
motverka kapitalismens övermakt.
I herr Möllers tolkning av det so-
cialdemokratiska partiprogrammet
överensstämmer detta ganska nära
med den liberala åskådning, vars
företrädare inom egna leder äro
ganska tunnådda. Men förklaring-
en att programmet i alla delar syf-
tar till upprättandet av frihetens
och demokratis samhäll förefaller
något oförenlig med det parti,
som kräver tvångsanslutning från
fackföreningsmedlemmar och li-
drar till att utrota vår gamla sven-

ska självstyrelse genom att lämna
byråkrati och formalism fritt intåg.
Ty så är förhållandet trots herr Per
Albin Hanssons anförande om folk-
lig självstyrelse. — Herr Sigfrid
Hansson talade om arbetarrörelsens
organisationsformer, herrar Rydén
och Lindhagen om skolreformen,
herr Undén om utrikespolitik, herr
Adler om jordfrågan, herr Wigforss
om »beskattnings- och finansväsen-
det.

Herr Wigforss yttrade beträffan-
de tullsystemet, att detta icke strider
mot socialismen. Att arbetarpartiet
i Sverige inte var för tullar, berodde
endast på ekonomiska skäl. Det
var en lämplighetsfråga, ej en prin-
cipfråga. Det betyder med andra
ord, att socialdemokraterna »tull-
komligt förbise frihandels politiska
synpunkt, betydelsen av fri sam-
färdsel mellan folken för världs-
fredens upprätthållande. Det var
beklagligt. — I avseende på skatte-
systemet ansåg herr Wigforss, att
skattefördelningen för närvarande
är orättvis mellan jordbrukarna
själva. Däri kunna vi instämma.
Men då herr Wigforss säger, att
skattebördan nu blir lättare för den
jordbrukare, som har god avkast-
ning på sin jord och inga skulder
och hårdare för den, som har då-
lig avkastning och kanske stora
skulder, så förefaller det oss rätt
naturligt, att den som har bättre
jord och bättre ekonomi har lättare
att betala skatt. Men det beror in-
te på skattesystemet. Tvärtom, detta
avskräcker jordägaren från under-
håll av byggnader och jordförbät-
tringar, som inte omedelbart betala
sig. Orättvisan i jordbeskattningen
består inte däri, att den som har
minst får betala mest, utan i det, att
den, som sköter jorden sämst, får
skatta minst.

Egentligen här man svårt att för-
stå, varför denna s. k. studiekurs
endast var avsedd för kvinnor. Men
kanske männen veta allt detta utan
att lära sig. Allt nog, det var en för-
beredelse till 1928 års val. En akt-
ningsvärd sådan. Vi undra blott i
vilken riktning! Var det en början
till de socialdemokratiska kvinnor-
nas frammarsch att sida vid sida
med männen bära medborgaransva-
ret? Vi hoppas det! Eller var det
endast en övning, som skänktes
kvinnorna, för att de skulle bli bät-
tre skickade att hjälpa fram sina
manliga partikamrater vid kom-
mande val.

I sitt hälsningsanförande tackade
fru Signe Wessman, socialdemokra-
tiska kvinnoförbundets i alla kret-
sar aktade ordförande, partistyre-
lens verkställande utskott, som ge-
nom sin beredvillighet att ekono-
miskt stödja kursen gjort det möj-
ligt för förbundet att anordna den.
Vi hoppas, att partistyrerelsens ber-
edvillighet att stödja kvinnorna
mätte räcka även under valen, och
att kvinnoförbundets ordförande
även då får anledning att uttala
sitt tack.

Blåboksförslaget

diskuteras livligt i Göteborg.

När Tidevarvet förra hösten pu-
blicerade advokat Eva Andéns ar-
tiklar, En tankeställare inför äkten-
skapet, väckte det nya förslaget ge-
nast stort intresse. Det visade sig
bl. a. därigenom, att de nummer av
tidningen, som innehöll de tre ar-
tiklarna oupphörligt efterfrågades
under vinterns lopp, och i de mest
skilda kretsar, inte minst i pressen,
träffade man på diskussioner om
artiklarnas innehåll. Det var tyd-
ligt att advokat Andén vidrört ett
område, där man länge förnummit
oredan men väntat på de ord, som
skulle lysa upp dunklet och fixera
läget. Ett nytt förslag, antingen det
kunde gillas eller ej, var välkom-
met och nödvändigt för att göra
den abstrakta känslan av att något
var gallet till en mera påtaglig kän-
nedom om hur saken i själva verket
tedde sig.

Advokat Andéns mening med
»tankeställaren», att ge utgångs-
punkten för en ärlig och allmän
diskussion till gagn för hela saken,
blev alltså i många avseenden för-
verkligad. Men det är ganska natu-
rligt att hennes förslag på sina
håll gav anledning till missförstånd
och att man fruktade en nedrivande
avsikt i stället för ett försök att på
ett viktigt område skapa former,
som passa och hålla i vår tid.

Det är givet att saken kräver be-
grundande och man är nog också i
stor utsträckning villig att ge den
det. Advokat Andén höll i förra
veckan på inbjudan av Göteborgs
kvinnliga diskussionsklubb ett fö-
redrag i Göteborg, där hon fram-
lade de synpunkter, som innehöll
i »tankeställaren». Tydligt var
man tacksam att få höra advokat
Andén själv utveckla sin tankegång
och få en sammanhängande bild av
vad som ligger bakom den ofta
missstydda termen »blåboksförsla-
get». Den stora sal i vilken föredra-
get ägde rum fylldes till sista plats
och dörrarna måste stängas för
stora skaror. Då advokat Andén
nästa kväll på allmän begäran up-
repade sitt föredrag var salen väl
besatt.

Advokat Andén framhöll ännu en
gång övertygande tydligt nödvän-
digheten av att anpassa de av sam-
hället erkända formerna av sexu-
ella förbindelser efter vår tids i
högsta grad förändrade sociala för-
hållanden. En halv miljon giftas-
vuxna män, änklingar och fränksil-
da icke medräknade, och lika
många kvinnor leva i Sverige ogifta
medan antalet gifta bara är dubbelt
så stort. Samtidigt stiftas årligen
över 15,000 utomäktenskapliga för-
äldraskap. I ett stort antal av dessa
hindras modern endast av fruktan
för vanäran att ha gemensamt hem
med barnet. Genom att flytta grän-
sarna för godkända former av
sexualitet skulle alla de förbindel-
ser, som troheten faktiskt jämstäl-
ler med äktenskap, räddas från
vanäran och barnen undgå de svå-
righeter, som trots all gästfästning
möta utomäktenskapliga barn.

Tankegången är Tidevarvets lä-
sare bekant. Diskussionen, som följ-
de efter föredraget i Göteborg, visa-
de att det ännu är svårt att förut-
sättningslöst behandla det mångsi-
diga problemet. Fastän urvuxna
former ge dåligt skydd, äro vi än-
då i det längsta obenägna att avstå
från deras stöd. Men det är heller
inte meningen att moständslöst gilla
ett oprövat framkastat förslag. Det
gäller bara att tränga vidare in i
saken. Värde är ofrånkomligt av
en gemensam rådplägnings om ge-
mensamma angelägenheter, där
man utan rädsla lyssnar till varan-
dras ord.

C. H.

HÄLSOVÅRDSAFFÄREN

SAMHÄLLSHYGIEN A. B.

Allt för MODERVÅRD och SPÅDBARNSVÅRD

REGERINGSGATAN 31 III. Hiss.

AFFÄRSTID KL. 11—15.

Sorgklänningar

ateliarbetade, säsongens
senaste modeller.

Sorghattar och Sorgslöjor

Lejamagasinet

Stockholm.

Fram för kvinnlig idrott!

— I morgon dag skall vi börja gymnastisera! Dessutom skall vi gå in i en idrottsförening. Den tid må för alltid vara förbi, när vi åkte spårvagn till och från arbetet, hädanefter skall vi promenera och när det blir snö, skall vi åka skidor. Söndagarna skola vi använda till långpromenader i terräng efter karta och kompass. Vår bortglömda simkunnighet skall vi återuppöva, till tennislektioner skall vi börja spara.

Vad är detta? Intet annat än några av de beslut vi fattade torsdagen den 20 oktober i Kungliga flottans gymnastiksal på Skeppsholmen såsom ett praktiskt fullföljande av vad vi hört och sett på det propagandamöte, för kvinnlig idrott, som Svenska kvinnors centralförbund för fysisk kultur, hade anordnat. Salen var till sista plats fylld av intresserade åhörare och åskådare och många fingor vända om hem utan att kunna få plats. Där fanns spänstiga och vältränade kvinnor men också kvinnor, som säkerligen inte röra sig mer än vad som är strängt nödvändigt. De förra gingo utan tvekan ifrån mötet förstärkta i anden, de senare fingor likt vi ett stygn i sina samveten över sin lättja och världsloshet och fattade beslut, liknade de som inleda detta referat. Doktor Andrea Andreen-Svedberg avslutade det föredrag, som ingick i propagandamötets program med en förhoppning om att de som uppträdde skulle kunna i ord och åthävor ge åskådarna ett oförglömligt intryck av kroppsovningarnas nödvändighet och vär-

de, så oförglömligt att alla gingo och gjorde sammaledes. Det råder heller intet tvivel om att alla deltagarna lyckades häruti och vi skulle mycket misstaga oss, om icke propagandamötet blev fruktbarande i mer än ett avseende.

Centralförbundets ordförande, doktor Ada Nilsson, hälsade först alla mötesdeltagarna välkomna. Därefter fick man se en synnerligen vacker och smidig uppvisning i fäktning, en idrottsgren, som kanske har relativt svårt att bli verkligt populär, både därför att den hör till de mera exklusiva idrotterna och därför att den ställer så stora krav på sina utövare. Åtminstone inbilla vi oss att det fordras en oerhörd träning för att kunna ernå något av den smidighet och grace som de båda fäktarna, fröknarna Andreen och Burmén, lade i dagen.

Vidare ingick i programmet uppvisning i längdhopp och höjdhopp av medlemmar ur olika idrottsklubbar. Därvid lade man mera än på att visa olika sorts stilar och hoppa rätt och vackert än att komma först och hoppa högst. Alla deltagarna skötte sig utmärkt, ingen nämnd och ingen glömd. Till sist visades prov på en för kvinnor särskilt lämplig idrottslek, nämligen handboll. En pigg och klämmig match utspelades mellan Djurgårdens idrottsförening och sportklubben Artemis. De kända idrottsflickorna skötte sig bra på båda hållen, det var gott samspel och rask takt.

En väg till hälsa.

Såsom i förbigående omnämnts ingick även i programmet ett mycket intressant och roande föredrag av doktor Andrea Andreen-Svedberg över ämnet *En väg till hälsa*.

Doktor Svedberg gav först en kortfattad fysiologisk översikt över människokroppens muskulatur, dess sammansättning, omfattning och uppgift i syfte att därmed tydliggöra muskelverksamhetens utomordentliga betydelse för människan.

Man kan spåra en anmärkningsvärd skillnad ansåg talaren mellan den roll, som muskelverksamheten, spelat i forna tider och den som tilldelats den i vår tid. I forna tider var vighet och styrka helt enkelt ett livsvillkor och den urtidsmän var icke mycket värde som inte kunde springa och klättra och slåss. Vår civilisation däremot tenderar att på alla punkter göra muskelverksamheten överflödigt och till och med de på kroppsligt mest inställda yrkena såsom exempelvis jordbruk tycks mer och mer sätta maskiner istället för muskler. Följden blir att de flesta människor både män och kvinnor inte få mer kroppsligt arbete än det som behövs för att gå till arbetet eller bädda en säng. Och detta är alldeles för lite, om vi skola ha full hälsa. Att det finns en del människor, som aldrig röra en fena men som ändå äro friska som nötkärrnor, bevisar ingenting och hindrar inte att massor av andra människor skulle kunna bortarbeta många av sina krämpor om de systematiskt använde sin muskulatur. Reumatism t. ex. och fetma och förstoppning och åderbräck och sömnlöshet och nervkänhet av olika slag ända till livsleda och självförakt.

Även om man inte skulle ha några krämpor, som man vill bli av med, så finns det ändå starka skäl, som tala för att man inte skall försumma kroppsrörelse. Man bevarar sin spänstighet och ungdom bättre och vem vill inte det? Det har tagit en lång tid, innan det blivit en erkänd sak, att kvinnorna behöva kroppsrörelse lika väl som männen eller till och med bättre, eftersom kvinnans sunda kroppsutveckling är av alldeles direkt betydelse för den samhällsuppgift, om vilken hon är ensam: barnafödandet. Under århundraden har åtminstone medelklassens och överklassens kvinnor varit utestängda från kroppsrörelse på ett sätt som männer aldrig varit. Redan kläddräkten gjorde det nödvändigt för dem att hålla sig stilla. Tänk på getingmidjor och trånga skor och långa kjolar! Under de sista 25 åren har det också visat sig vad kroppsrörelse under skoltiden för flickor-

na haft för betydelse. Bleksöt är en försvunnen sjukdom och menstruationsbesvär finns hos kanske 30 procent mot 90 procent förut.

Man grubblar nu för tiden så mycket på skillnaden mellan män och kvinnor och vill gärna göra denna mycket stor och därför har man också ifråga om kroppsrörelse menat att det borde vara en väsensskillnad mellan det som passar för män och det som lämpar sig för kvinnor. Detta ville icke doktor Svedberg gå med på. Endast en gradskillnad ville hon erkänna, bebindad av den nuvarande skillnaden mellan könen ifråga om storlek och muskelmassa, en skillnad som måhända kommer att existera endast så länge olikheten i levnadssätt består eftersom det är ovisst om denna olikhet mellan män och kvinnor verkligen är en sekundär könsskillnad. Men bortsett från detta ansåg talaren det vara onödigt att uppställa särskilda idrottsliga restriktioner för kvinnorna.

Detta innebär icke, fortsatte doktor Svedberg, att jag anser idrottens nuvarande utveckling i allo god. Långt därifrån! Men jag tror att dess oarter äro skadliga även för männen och bör som helhet bortarbetas. Dessa idrottsliga oarter finns mest på tävlingsidrottens område. Här har man den osunda stjärnkulturen, här har man rekordjaktet. Och den sensationslystna massan, som nöjer sig med att applådera favoriter i stället för att hålla sin egen kropp i form. Allt detta är av ondo ibland männen och bör inte få komma in bland kvinnorna.

Men detta hindrar icke att tävling i och för sig hör med i kroppsovningen som ett nödvändigt och nyttigt moment. En stor del av tjuvningen ligger just i att man försöker göra sitt bästa och det kan icke undvikas, att man jämför sitt bästa med andras bästa. Den stimulans som tävlingen är har en omistlig betydelse för att väcka intresse och öka vår prestationsförmåga. Men det är ytterst viktigt att tävlingen ej får göra sig bred på motionsidrottens bekostnad. *Tävlingen är till för vår skull, ej vi för tävlingens.* Vi alla skall vara lika välkomna i idrottsklubbarna, även om vi inte äro eller någonsin kunna bli märkvärdiga förmågor, som sprida glans över vår förening eller vårt land.

Det glömmas alltför ofta, att idrotten är hälsans tjänare. Som det nu är kommer hälsan snarast med som en liten förbisedd men lyckligtvis oundviklig biprodukt. Och för tusentals idrottsentusiaster blir det inte mer hälsa än det som den friska luften på Stadion ändå ger dem.

I slutet av sitt föredrag anbefallde doktor Svedberg till studium en av Centralförbundet uppgjord förteckning över de idrotts- och gymnastikmöjligheter för kvinnor, som finnas här i Sthlm. Hon beklagade bland annat, att en så utmärkt idrott som simning på grund av de dåliga lokalförhållandena skall vara omöjlig att idka. Det låter otroligt men det är faktiskt sant att i hela Stockholm finns endast en enda lokal en enda kväll i veckan för kvinnlig vintersimning. För övrigt ansåg talaren, att det skulle vara mycket lämpligt om vinterns gymnastikklubbar på sommaren idkade allmän idrott. På så sätt skulle det bli en samverkan mellan gymnastik och idrott, som skulle bli till stor bättnad för dem bägge.

Till sist kunna vi icke neka oss att tillfoga en liten anmärkning om det intresse, som pressen visat detta propagandamöte för kvinnlig idrott med en anslutning av bortåt 400 personer. Endast i en av de stora huvudstadstidningarna kunde vi dagen efter mötet spåra en liten välvillig notis. De övriga tidningarna ansågo Arne Borgs träning och Harry Perssons resor för så oändligt mycket viktigare än hela den kvinnliga idrotten att de funno lämpligare at: fylla sina sportsidor därmed. Det är mycket typiskt.

R. H.

"Jordens heder".

Ur en i dagarna utkommen diktsamling.

Av Anders Österling.

Tranorna.

När tranorna drogo om hösten med skri över mörknade gården, det lät som den kallande rösten av andar, som lämnade världen. Blott vaktpägen smög sig att fånga en glimt av den lägrade skaran, som dansande vädrade faran med halsarna sträckta så långa.

Bland pilarna låg han på magen orörlig, med hamrande hjärta. Såg under från skapelsedagen de lyste mot plöjningens svärta. Han såg i det virvlande diset de furstliga fåglarna lyfta. Han kunde blott stöna och snyfta, begravd i det drypande riset.

De joro som sagorna fara. Hans stirrande barnögon brände. Den mark, där de rastade bara, var hela den värld som han kände. I bleknande solfjädersstrålar mot Östersjön fylkingen svängde, och efter de flyende sprängde hans drömmar som löddriga fålar.

Från gården i ödslig belysning kom ljudet av kedjor som skramla. Han vaknade upp med en rysning och vände tillbaks till det gamla. I stugan bland drängar och pigor såg ingen hur ögonen blänkte, när stum och förvirrad han tänkte på skymningens flöjter och gigor.

Där satt han i oset och pratet, det ringaste hjonet på bänken. Hans sked nådde sällan till fatet. Hans liv var som hundens i lännen. Det yttrades intet om tranor. Han gömde miraklet i hågen. Vem visste, att fattiga pågen fått aning om flygande anor?

Det svenska landet.

Här är landet, där solguden dröjer helt kort på sin heliga gång och de knoppande björkarna böjer till lyror för dånande sång. Det har länge bebotts av ett folk för sig självt, här har röjts, här har rotts genom skog, över älv: från örnarnas berg och till vinornas slätt ett blånande hem för de blondas ätt.

Här är kargt, men det friborna minnet är fästat bland stjärnor som sköld, här är kallt men det levande sinnet slår gnistor ur vintrarnas köld. Vad vi ärvt som vår art det skall vidare gå, fast vi lämna det snart, skall det leva ändå. — Så länge som sol driver isen till havs skall arvet bestå som av fäderna gavs.

Vår historia susar i säden, ej blott i baneret på stång; där en gård lyser upp mellan träden har odlingens ande sin gång. Vi ha lyft vårt land genom välvande tid och med hand i hand stå vi fast därvid.

Är dagern ock skum över stormande värld, än klingar vår slägga på arbetets hård.

Löftets stund.

Strängt har daoen stakats ut från morgonen till kvällen, inga säkra viloställen före vägens slut. Drömmen om ett evigt liv lockar ej den trötte. Giv åt vårt släkte slutlig vilas gåva! Är ej människan förtjänt att sova,

Den av

Svenska kvinnors Centralförbund för fysisk kultur upprättade

Förteckningen

Över idrotts- och gymnastikmöjligheter för kvinnor i Stockholm tillhandahålles å TIDEVARVETS EXPEDITION.

Pris 5 öre.

Jag är Chitra.

Mot Wells kvinnoideal sådant det tecknats i förra numret sätta vi för nöjes skull Tagores i hans drama Chitra. Säg sedan vilket som är österländskt av de två!

Chitra är en konungs dotter som uppfostrats som en man och övar en konungs plikter att skydda och styra sitt folk. En dag ute på jakt träffar hon den vittberömda hjälten Arjuna och gripes av kärlek, men han värdes inte se åt henne, där hon står framför honom som en gosse i sin jaktträkt.

Då klär hon sig i kvinnokläder och drar åstad för att fria till honom. Men han finner henne ful och avslår anbudet, anförande som skäl att han avlagt kyskhetslöfte för 12 år. Då går Chitra till Kärlekens och Årstidernas Gudar och får av dem för ett år en skönhet, så fullkomlig som ännu ingen kvinna ägt. Inför denna skönhet faller Arjuna genast till föga och glömmmer sitt löfte. Men innan året är ute, är han mätt på denna skönhet, under vars förtrollning han förnött sina dagar, och som likt en gyllene guda-bild döljer för honom kvinnan, människan där bakom.

Och när Chitras undersåtar komma till honom, klagande över att de förlorat sin härskarinna som skyddade dem för fiender, vill han lämna den sköna okända för att åta sig Chitras plikter i hennes ställe. Han börjar drömma om denna stolta, modiga kvinna som likt en lejoninna försvarar sitt folk och låter inte avskräcka sig av att hon säges sakna skönhet.

Det är då Chitra återfår sin verkliga skepnad och säger: Se på mig, jag har ingen fullkomlig skönhet. Jag har ärr och fläckar. Jag är en vandrerska på världens stora stig, min dräkt är smutsig och mina fötter blöda av törnen. Den gåva jag stolt bjuder dig är en kvinnas hjärta. Här hava alla sorger och fröjder samlat sig, allt hopp, all fruktan och blygsel hos en jordens dotter. Härifrån stiger kärleken upp, kämpande för evigt liv. Här bor en ofullkomlighet som dock är ädel och stor. När nu min blomtjänst är slut, herre, tag emot detta som är din tjänarinnas gåva för kommande dagar.

Jag är Chitra. Ingen gudinna att dyrkas, icke heller ett föremål för medlidande som man blåser bort som en insekt. Om du värdes behålla mig vid din sida på farans och djävhetens vägar, om du tillåter mig att dela ditt livs stora plikter, då skall du känna mitt verkliga jag. — Nu är mitt liv fullkommat, säger Arjuna.

sova djupt, att varje livets minne, varje kvalfull tanke, som har bränt därinne, sjunker likt vågor i det stora saltet, spinner i allt?

Blott i vissa klara stunder vinkar som ett hopp att nå, som en stråle, som ett under tanken att ej helt förgå, och att gränsen ej är satt vid det gråa intets natt. Som när regnbågsbron sig spänner över mulen aftongrund vandringsmannen igenkänner löftets stund. Myriader droppar bjärtal Av en sjufalt helig art är det ljus, som rikt och klart skapar om vårt mörka hjärta.

DRÖMTYDNING

av

Professor

Sigmund Freud

Ur serien

Vetenskap och bildning.

"Både ur vetenskaplig och konstnärlig synpunkt är Drömydning det centrala och främsta av Freuds verk. — Det tillhör de stora prosaverken i Tysklands litteratur."

Dr. John Landquist.

BONNIERS

Kan något gott komma från Amerika?

Bilda Er en egen mening genom att bl. a. läsa dessa nya, mycket omtalade böcker:

Mannen som ingen känner

av Bruce Barton

Förord av Nat. Beskow.

Elin Wägner:

Bokens djärva och ofta slående skildring av Jesu liv fångar en. Den andas gripenhet och vördnad.

3: 50, inb. 5: —.

Hur man ökar sin arbetsförmåga

Den personliga duglighetens psykologi.

av prof. Donald A. Laird.

Börschefen Kurt Belfrage:

Det är en praktisk och givande bok, som man med fullt fog kan råda var och en för sin personliga utveckling intresserad att taga del av.

5: —, inb. 6: 75.

Hur medelåldern överlistas

En handledning i konsten att hålla sig ung enligt moderna hygieniska principer.

av dr. Carl Ramus.

Dr Josua Tillgren:

Författarens grepp om sitt ämne är det riktiga, det vitala. Hans åskådning är med ett ord en optimistisk livsfilosofi.

4: 75, inb. 6: 25.

I alla boklädor.

NATUR och KULTUR.

Sonja Kowalewsky.

(Forts. fr. sid. 1.)

till att förf. på ett förtjusande sätt fått fram Sonjas barnsliga världsbild, hennes uppfattning av föräldrar och tjänare, av djuren och hela naturen, den hjälplöshet parad med djup ensamhetskänsla, som var så starkt utpräglad, trots att hon hade två syskon, den tre år äldre systern Anjuta, strålande vacker och rikt begåvad, omhuldad och föredragen av alla, och den yngre brodern Fedja också föredragen av föräldrarna framför Sonja. Detta var ett av hennes svåraste bekymmer. Hon formligen hängade efter ömhet. När frammande kom, var det Anjuta och Fedja, som skulle förvisas, aldrig frågade man efter Sonja. Hon rick stanna i barnkammaren, eftersom hon både var fattig och bortkommen.

När hon var 14 år gammal inträffade en stor omvälvning i hennes liv. I det att familjen flyttade till huvudstaden. Hon träffar Dostojewsky och förälskar sig lidelsefullt i honom men olyckligt. Hon var ju ännu ett barn. Skildringen av den store författaren är mycket intressant.

Så börjar hon studera och det visar sig, att matematiken är hennes egentliga fack. För att pröva henne går fadern med henne till den framstående professor Makarow, och denne konstaterar: »Här tycks vara en matematisk urbegåvning.» — »Vad skall en kvinna med matematisk urbegåvning?» frågar fadern förskräckt.

I Ryssland — det var år 1866 — fingo kvinnor ej studera vid universitetet. Endast i Tyskland var detta tillåtet. Men ensam kunde den unga kvinnan ej resa dit. Det enda sättet var att gifta sig. Härigenom blev hon fri från familjens förmyndarskap. Detta var orsaken till att det vid denna tid blev modernt i Petersburg att ingå skenäkenskap. Det är intressant att se det förakt för kärleken och äktenskap ingångna av kärlek, som detta unga Ryssland hyste. Denna utväg sökte även S. K. Hon och hennes syster fria till en ung student Kowalewsky. Han visar sig villig att gifta sig med Sonja. Men familjen vill ej gifta bort den yngre dottern före den äldre. För att genomdriva sin vilja komprometterar Sonja sig genom att ensam gå upp på Kowalewskys studentkula. Där sitter han och hon, som inte ens vågat taga av sig ytterkläderna, darrande av skräck och väntar på att hennes fader, som hon underlåtit med en biljett, skall komma och övertaska dem. — Det är inte riktigt samma seder nu. — Så gifter sig Sonja och reser knappt 19-årig, med sin man och syster till Heidelberg och senare till Berlin för att studera.

Äktenskapet var endast formellt men för Sonja betydde kamratskapet med hennes man mycket. Han var en framstående naturforskare, en praktisk man, som sörjde för henne på allt sätt. Han var hoppfullt förälskad i sin fru, som saknade både intresse och förståelse för ett verkligt äktenskap. Först efter sju år kom en förklaring mellan makarna till stånd och hennes vänskap övergick i kärlek. Härmed inträdde konflikten för henne mellan vetenskapen och livet. Hon skulle snart ställas inför ett avgörande val.

Vid Stockholms högskola behövde man en docent i matematik och

professorn där Gustaf Mittag-Leffler vände sig till sin gamle lärare prof. Weierstrass i Berlin och bad denne förordna någon. Han visste ingen bättre än sin lärjunge Sonja Kowalewsky men ansåg dock, att hon ej var så lämplig, då hon var kvinna och därtill gift. Mittag-Leffler kunde ej — såsom den frisinnade man han var — inse att detta skulle vara något hinder. Han sökte upp henne i Ryssland. Men hon kunde ej genast träffa ett avgörande. — En tid efter fick hon ett barn, en dotter. Hennes make inlät sig vid denna tid i vidlyftiga affärsföretag och förlorade större delen av sin förmögenhet. Sonja sökte stödja honom i det längsta, men han lyssnade ej längre till henne, då hon sökte hejda hans spekulationer. Efter en svår själssmältning lämnade hon honom och reste till Paris för att studera. De avskedsord, hon skrev, visa hennes sinnestämning samtidigt som de visa, att hon var i stånd till att låta logiken råda även i sina handlingar: »Jag ser, vad jag är i ditt liv. Jag reser för att arbeta och för att glömma.»

Sedan hon rest kom den stora kraschen. Kowalewsky förlorade både sina och hustruns pengar och tog livet av sig. Detta blev ett svårt slag för henne, ty hon var djupt fästad vid honom, och hon bröt fullständigt ihop för en tid även fysiskt. Men hon övervann krisen och kunde sedan helt ägna sig åt matematiken. Så blev hon då kallad till professor i Stockholm tack vare professor Mittag-Lefflers ansträngningar. Det kunna vi kvinnor vara honom tacksamma för. Han var alltid en trofast vän och ett stöd för henne.

I Sthlm blev hon det stora namnet ärad av alla men också avundad och baktalad. Strindberg skrev naturligtvis genast mot henne. Han menade att i Sverige fanns massor av lika duktiga och duktigare manliga matematiker. Goda vänner hade hon i Ann-Charlotte Leffler och Ellen Key, som hjälpte henne att komma till rätta med de främmande förhållandena.

Hennes vetenskapliga rykte steg högre och högre. Högpunkten nådde det 1888, då hon av akademien i Paris tilldelades Prix Bourlin, som ej varit helt utdelat på 30 år och denna gång för första gången fördubblat.

Men var hon lyckligare för det? Samma konflikt, som hon förut haft mötte henne igen. Hon förälskade sig i en kusin till sin förre man. Hennes kärlek var besvarad, men han fordrade, att hon skulle avstå från matematiken, om hon ville följa honom. Det kunde hon ej. Hon blev olycklig och övergiven trots alla vänner, trots all berömdhet. — Själsligt och kroppsligt utmattad dog hon 1891 i en svår förkylning, som hon ådrog sig på resan tillbaka till Stockholm.

Klara Hofer har lyckats levandegöra människan Sonja Kowalewsky för oss. Hon har även för övrigt utmärkt personteckningar och har en dramatisk förmåga av rang, när det gäller att göra av scen levande. Man tycker kanske att hennes kärlek till S. K. ibland är väl överdriven, och detta gör, att boken på sina ställen blir ensidig. Så förmår hon inte uppskatta Ann-Charlotte Leffler. Det är nog sant, att mellan henne och S. K. var ett visst rivalskap — trots deras vänskap: och det är möjligt att Ann-Charlotte Leffler sett en smula ensidigt i den biografi hon skrivit över S. K. Men hon har likväl varit Klara Hofers källa i åtskilliga punkter. Förf. skildrar Ann-Charlotte-Leffler både såsom en egenkär och en smula småaktigt människa ja t. o. m. fäng, såsom när hon i sin förlovningsannons översätter Duca Cajanello med hertig Cajanello. »Han var hennes Prix Bourdin», yttrade någon elakt. — Större förståelse visar förf. då för Ellen Key, som hon kalkas med både värme och vördnad.

Ett studium av S. K., som tidens kvinnor satte upp såsom sitt hjälteideal, visar oss, att hon minst av allt var den starka kvinnan, som överlägset stod såsom en slags segerherre i förhållande till mannen, utan i stället en människa med samma tra-

Svart på vitt.

Brott och straff.

Berättelsen om den lilla flickan i Hälla, som misshandlades av sina fosterföräldrar med rem och piska, varvid modern höll den lilla och fadern slog, väckte på sin tid ett stort uppeende. Om möjligt mera pinsam uppmärksamhet har domen i det åtal väckt, som givetvis följde på misshandeln och som i dagarna avkunnats. Den omänskliga misshandel, som makarna Nilsson enligt läkarintyg och massor av vittnesmål utsatt den lilla fosterdottern för, har vedrörande häradsrätt funnit vara värd — 40 kronors böter på dem var. Det meddelas, att nämnden efter sex timmars överläggning kommit till detta resultat, sedan flertalet av nämndemännen skulle ansett lämpligt att helt frikänna de anklagade.

Läser man i utslaget om motiven till domen, så förefaller det en lekman ännu mera ofatbart, hur den någonsin kunnat fällas. Där heter nämligen bl. a. orddragant som följer:

Rätten finner utrett, att svarandena som oål haft aganderätt vid upprepade tillfällen med bl. a. rem och piska var för sig och gemensamt betydligt överskridit måttet för tillbörlig aga. Vidare ha de genom sin underlåtenhet att söka läkare samt vad i övrigt i målet förekommit härutinnan gjort sig skyldiga till uppenbar vanvård som i 14:12 avses. Som de emellertid ej kunna anses lagligen övertygade att ha åsyttat sådan skada och då misshandeln är att anse som en förloppande förbrutelse anser rätten 14:17 tillämpligt och prövar rättvist döma svarandena att vardera böta 40 kr. till kronan.

Det skadestånd, som tilldömts den lilla flickans föräldrar, är så obetydligt, att det inte ens räcker till de rättegångskostnader, som de såsom målsägare ha att betala. Reellt innebär sålunda häradsrättens dom, att flickans föräldrar få betala några hundra kronor för att de vågat påtala sin dotters misshandel inför rättsligt forum.

Det första en lekman måste fråga sig, när ett domstolsutslag som detta kommer till hans kännedom är: skall det då icke finnas någon proportion mellan brott och straff inom lagens bokstaver? — Sannerligen ser det inte ut som om denna måttstock alltför sällan anlades! I detta sammanhang kan det hava sitt intresse att citera något ur en betraktelse över proportionerna mellan brott och straff, som advokat Lindberg nyligen anställde i Stockholms Dagblad.

— Begär jag en stöld slipper jag exempelvis inte ifrån billigare än med 1 månads straffarbete, om så det stulna inte är värt mer än 31 kronor. Stjäl jag andra gången så kan straffet gå upp ända till tre års straffarbete. Men försörjningar jag kanske millioner kronor och bringar hundraden av änkor och faderlösa till tjogårstaven, så kan straffet under inga förhållanden gå över straffarbete i 2 år.

Vidare: Misshandlar en man sin värmor, så även om misshandeln varit aldrig

giska konflikter, som fortfarande äro aktuella för den begåvade kvinnan, även om hon nu har större möjlighet att lösa dem, ofta olycklig och hjälplös men som tack vare den inre kraften alltid förmådde frigöra sig från de yttre omständigheterna och ägna sig åt det, som för henne var det högsta, matematiken.

Greta Håkansson.

Galoscher

Gislaveds utmärkta, kooperativa fabrikat, goss- o. flickgaloscher resp.

4.25 o. 3.50—4.20
herr 4.90
dam 4.20
barn 2.90

Säljas i

kooperativa butiker

(konsumtionsföreningar)

Det räckte till såpa.

Fina har fyra barn. Som en särskild nåd fick hon i höstas städningen av folkskolan, men hon fick avprutat en femma på lönen. O h usel var betalningen förut, så det Fina får nu, räcker jagom till såpa. Arbetet får hon göra gratis. Gud vete vad hon tänker på, som gör upp ett sådant pris. Kanske hon tror, att hon skall kunna klara sig utan såpa, — kanske hon tänker stjälja såpan. Men Fina är så fattig och så jäktad, så ute ur sitt eget jag, att hon snart inte tänker på någonting. Bara det är ett knog och några kronor, så går hon sta ögonblickligen och sliter som ett ök för att få de där kronorna.

Finans man var fyllerist — han dog i fjol. Hon hade bara besvär av honom, aldrig någon hjälp. Han bodde på ett annat ställe för sig själv, men eftersom Fina lagligen var gift med honom, så fick hon tvätta och laga allting åt honom utom det förstas att hon fick vara försörjare åt de fyra barnen och sig själv.

I fjol var Fina lagårdskarl. Ett helt år gick hon upp klockan tre på morgonen, tog bort gödsel efter tjugo djur, fordrade dem, mjölkade femton till arton kor, gick så in och rustade iväg tre barn till skolan, så ut i ladugården igen, fordrade och mjölkade middag. Sen var det mat åt barnen och så lagårn igen, rykta, diska mjölkkärl, mjölka, fordra till natten. Dag ut och dag in samma hårda knog, samma långa arbetsdag. Det underhåll kommunen anslagit till hjälp åt Fina det året, drogs in, för Herre Gud Fina hade ju både stat och lön!

Hon orkade ett år, så måste hon sluta. Nu har hon städning och litet byk här och där. Kommunen betalar hyra för stugan hennes samt fyrtio kronor i månaden till hjälp. De äro fem, så det blir åtta kronor i månaden på dem var. När Fina sist var uppe till ordföranden och hämtade »fattighjälpen» så sa han orddragant så här: »Nu på sommaren kunde ni allt reda er utan understöd. Ni måste försöka lite själv också och inte bara hänga på kommunen. Ni får inte vara så där bekväm av ers. När Fina gick hem, grubblade hon en hel del över, vad karln egentligen menat med bekväm.

Moa.

så ringa — han kanske har givit henne en kindpust — slipper han inte uddan med mindre än en månads fängelse; att dela ut ett slag mot en ordningsvakt utanför ett kafé brukar gå till ett par månaders fängelse.

Men om två människor tillsammans systematiskt misshandla en liten värlös 6-års flicka så att kropp och själ taga livslång och obotlig skada — då få de 80 kronors böter!

Vi behöva väl knappast tillägga, att domen överklagats.

Mångsyssleriet.

I de dagar då frågan om gift kvinnas anställning i statens tjänst var särskilt aktuell, hörde man ständigt och jämt den satsen spikas fast, att arbetstillfällena måste ransoneras. Och detta ansåg man från en del håll ske bäst och mest effektivt genom att vissa kategorier av kvinnor utstängdes från arbetsmarknaden.

Hur skulle det vara om man fasthöll vid denna sats men tillämpade den även inmo det egna läget. Vi tänker nu närmast på det överallt florerande mångsyssleriet. Här tyckes oss vara ett rikt och hitills i träde liggande fält för herrar reformatorer.

En stockholmstidning bebådade häromdagen, att en upprepning i detta hänseende skulle ske i en ej alltför avlägsen framtid inom Stockholms kommunala liv. Och av tidningens uppgifter att döma tycks detta sannerligen vara av behovet påkallat. Som exempel hade man valt herr Paul Magnusson, vars porträtt i 21 upplagor prydde artikeln. Porträtten voro identiskt lika men illustrerade vart och ett olika förtroendeposter från herr Magnusson som ledamot i Stockholms stadsfullmäktige till herr Magnusson som ledamot i arbetsutskottet för stadsbibliotekets styrelse.

Exemplet är roande men säkerligen icke enastående. Börjar man leta, så finns det utan tveivel överallt inom statens verkliksom i kommunernas styrelser och nämnder en hel del personer som lassat på sig en börda så stor att det inte står i mänsklig makt att klara allt. Hur skulle det som sagt vara, om man något rådvisar sig tog och ransonerade det arbete som lynger redan överhopade människor till bättnad både för dem och arbetet och desslikes till bättnad för de kategorier arbetsökande, som man nu vill beröva allt arbete, och som då kanske finge en frist.

Mötesplatsen.

Kristianstads frisinnade kvinnors diskussionsklubb

har vid styrelsesammanträde fredagen den 21 okt. beslutat att de månatliga »diskussionsaftnarna» skola i likhet med de föregående åren återupptagas. Den 1:sta klubbafonen blir den 8:e nov., då frågan om »Riksdagsmannavalen hösten 1928 och den borgerliga samlingen» kommer att diskuteras. Vid de närmast följande klubbafonerna kommer rektor Ellen Widerberg att undervisa i kommunalkunskap; dessa föredrag komma att åtföljas av praktiska övningar i mötesteknik.

För övrigt planerar klubben en del upplysningsföredrag: Frihandel, Industriel demokrati, Red. Harry Hjärne, Göteborg. Dessutom skall Doktor Ada Nilsson tillfrågas, om vid ett eventuellt skånebesök, klubben kunde påräkna föredrag om »Släktlivet ur individens och samhällets synpunkt», samt docent Axel Höjer, Lund, om han på nyåret, skulle vilja tala om »Giftgaser».

Damstrumpor bortslumpas i dag och i morgon till oerhörd låga priser i Twilfit, Nybrogatan 11.

1. "Det här blir trevligt", tänker Ni, då Ni skärskådar i Er slitna kaffe- och teservis, ett nötta bordsilver, vilket allt skiftar i en smutsig färgton. "Hur skall jag få det här fint till glästerna komma?"

2. Men Ni beöver ej förtyvla. Saponarias Flytande silver finns att tillgå överallt. Flytande silver ger på ett ögonblick hela Er silveruppsättning ett utseende som det komme direkt från guldmedrens verkstad. Flytande silver förlänger medan det putsar och polererar Er silver.

3. Flytande silver ver angriper ej metallen, utan ju oftare föremålen putsas, desto tjockare blir silverlaget. Alla andra putsmedel slita silvret. Flytande silver konserverar det.

Flytande silver demonstreras i Bygge- och Bo-utställningen i Liljevalchs konsthall i Stockholm, Svenska Mässan i Göteborg samt i utställningarna i Karlstad och Falun.

Flytande silver försäljes i välsorterade färg-, kemikalie-, järn- och specialaffärer samt guldmedsaffärer.

Pris per 1/1 flaska Kr. 8:50. Provflaska Kr. 1:25.

Generalagenter: GYLLING & CO., Regeringsgatan 5, Sthlm. T. N. 198 76.

Dåsighet och Olust

är enligt vetenskapen bevis på dåligt blod och otjänliga ämnen i kroppen, gifter som måste rensas bort.

Fruksalt-Samarin renar effektivt blodet, befriar magen och tarmarna från osunda samlingar, utdriver den skadliga urinsyran från kroppen, är välgörande för levern och njurarna.

Fruksalt-Samarin utför en grundlig invärtes rengöring vilket sätter kroppen i god form, därför är det hälsobringande att dagligen dricka Fruksalt-Samarin. Pris pr fl. kr. 2.50 säljes i apotek, hos Drogeri- och Färghandlare m. fl.

Cederroths Tekn. Fabr., Stockholm

Sjukvårds- och Förbandsartiklar

Kirurgiska Gummivaror, Bandager alla slag. Elektriska Hörapparater, Induktionsapparater, Åderbräcksstrumpor, Bräckband, Ryggställare, Grossesskorsetter och Gördlar, Brösthållare, Lungskyddare, Sköjlkannor, Liggdynor, Dambindor, Barnavårdsartiklar alla slag m. m. Besök eller tillskriv oss. Illustrerade kataloger gratis.

Magasin Special

Vesterlånggatan 66 (Ingång i Passagen)
Birger Jarlsgratan 9
STOCKHOLM